

10. Дроздовський Я. П., Когутич В. А., Добей А. Г. Використання штучного інтелекту в міжнародному бізнесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2024. Вип. 52. С. 50–57. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-7>

УДК 338.431.2

Галина ПИТЕЛЬ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Дмитро ДМИТРИВ, канд. техн. наук, доцент

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ПРОГНОЗУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Halyna PYTEL, higher education applicant

Scientific supervisor: Dmytro DMYTRIV, Ph.D., Assoc. Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FORECASTING THE RESUMPTION OF SUGAR BEET CULTIVATION IN THE WESTERN REGION OF UKRAINE

Цукровий буряк традиційно є однією з ключових технічних культур аграрного сектору України, а Західний регіон — одним із центрів його промислового вирощування. Проте, повномасштабна війна з РФ, руйнування інфраструктури, логістичні обмеження та зниження рентабельності галузі у 2014–2023 роках спричинили суттєве скорочення посівних площ та обсягів виробництва. Водночас у післявоєнний період очікується зростання державної підтримки агросектору, переорієнтація виробників на внутрішній ринок та посилення продовольчої безпеки, що робить актуальним прогнозування перспектив відновлення галузі [2].

З моменту отримання незалежності України, площі під посів цукрового буряку зменшились у шість разів [1]. За даними Мінагрополітики та профільних асоціацій (2020–2024 рр.) спостерігається суттєве скорочення площ під цукровим буряком у Львівській, Тернопільській та Хмельницькій областях [2; 3]. Основними причинами є підвищення собівартості, дефіцит пального й добрив, логістичні проблеми та скорочення кількості працюючих цукрових заводів.

Разом з тим регіон зберігає високу концентрацію переробних потужностей, сприятливі агрокліматичні умови та відносну логістичну стабільність, що формує потенціал для швидкого відновлення галузі після зменшення безпекових ризиків [6].

Аналітика НАЦУ «Укрцукор» свідчить про зростання внутрішнього попиту на цукор на 3–5 % щороку, що створює стійкі передумови для розширення виробництва сировини [3]. Після нормалізації логістики прогнозується підвищення рентабельності галузі.

Застосування технологій точного землеробства, систем моніторингу, сучасних гібридів буряку та цифрових платформ дозволяє підвищити врожайність на 15–20 % [4; 5]. У Західному регіоні ці технології поширюються швидше, ніж у східних областях, завдяки кращим умовам для інвестицій та більшій співпраці з переробними підприємствами.

Західна Україна має найбільш стабільний доступ до кордонів ЄС, що забезпечує відносно безпечні логістичні маршрути для аграрної продукції. За результатами оцінок Міністерства економіки (2023 р.), логістичні ризики у регіоні є нижчими порівняно з іншими частинами країни [6]. Це підвищує прогнозовану стабільність виробництва.

Сценарне моделювання на основі динаміки 2020–2024 рр. та структурних змін на ринку показує, що:

- відновлення площ до довоєнного рівня можливе у 2027–2029 рр. [2; 3];
- модернізація техніки здатна підвищити врожайність на 20–35 % [4];

Західний регіон може забезпечувати до 50 % українського обсягу вирощування буряку у середньостроковій перспективі [5].

Аналіз показує, що західні області України мають високий потенціал для відновлення та подальшого розвитку цукробуряківництва. Ключові переваги регіону — сприятливий клімат, наявність переробних підприємств та логістична доступність до ЄС — створюють сприятливі умови для зростання виробництва після стабілізації безпекової ситуації [2; 6].

Перспективи галузі значною мірою пов'язані з модернізацією агротехнологій, розширенням державної та міжнародної фінансової підтримки, а також підвищенням внутрішнього попиту на цукор [3]. За оптимістичним прогнозом, повернення до виробничих показників 2018–2020 років можливе протягом 3–5 років.

Відновленню вирощування цукрового буряку у західному регіоні України, може посприяти комплекс заходів цифровізації, зокрема:

1. Геоінформаційні системи (GIS) та супутниковий моніторинг забезпечують:

- контроль стану посівів у реальному часі;
- прогнозувати врожайності за допомогою NDVI/NDRE індексів;
- оптимізацію строків збирання та використання техніки;
- виявлення зони стресу рослин для цільового внесення добрив.

2. Технології точного землеробства включають:

- диференційоване внесення добрив;
- автоматизовані системи керування технікою;
- датчики вологості та якості ґрунту.

3. Діджиталізація логістики та управління ланцюгами постачання дозволяє:

- оптимізувати маршрути;
- контролювати транспорт у режимі реального часу;
- синхронізувати графіки роботи з переробними підприємствами.

4. Фінтех та аграрні цифрові платформи дають змогу:

- вести електронні журнали господарства;
- проводити аналіз собівартості;
- прогнозувати фінансові потоки;
- отримувати онлайн-доступ до кредитних програм.

Цифрові технології є одним з ключових чинників модернізації та зростання галузі. Вони дозволяють підвищити врожайність, зменшити собівартість, забезпечити ефективну логістику, покращити фінансове планування та знизити виробничі ризики. Цифровізація перетворює традиційне агровиробництво на високотехнологічний сектор і здатна істотно прискорити відновлення буряківництва у післявоєнний період. У комплексі з модернізацією технічної бази та державною підтримкою вона формує основу

для сталого та конкурентоспроможного розвитку галузі, де Західний регіон може зайняти провідні позиції.

Таким чином, Західний регіон має всі передумови для формування сучасного, конкурентоспроможного та інноваційного сектору цукробуряківництва, здатного забезпечити значну частину внутрішніх потреб України.

Література

1. За час незалежності площі під цукровим буряком в Україні знизилися ушестеро // *AgroPortal.ua*. 2023. URL: <https://agroportal.ua/news/rastenievodstvo/za-chas-nezalezhnosti-ploshchi-pid-cukrovim-buryakom-v-ukrajini-znizilisya-ushestero> (дата звернення: 28.11.2025).

2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційні статистичні дані про виробництво цукрового буряку в Україні за 2020–2024 рр. URL: <https://minagro.gov.ua> (дата звернення: 28.11.2025).

3. НАЦУ «Укрцукор». Аналітичні звіти та огляди ринку цукру України за 2021–2024 рр. URL: <https://ukrsugar.com> (дата звернення: 28.11.2025).

4. AgroHub. Аналітичні звіти про впровадження технологій точного землеробства в Україні за 2020–2023 рр. URL: <https://agrohub.ua> (дата звернення: 28.11.2025).

5. Інститут цукрових буряків НААН України. Наукові огляди селекційних програм та технологій вирощування цукрового буряку за 2020–2024 рр. URL: <https://naas.gov.ua> (дата звернення: 28.11.2025).

6. Міністерство економіки України. Оцінка логістичних обмежень в агропромисловому комплексі України. 2023. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 28.11.2025).

УДК 338.4:004

Олександр СОБКО, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: Олена КОВАЛЬЧИК, асистент

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ОГЛЯД РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Oleksandr SOBKO, the 1 st (bachelor's) level of higher education applicant

Scientific supervisor: Olena KOVALCHYK, assistant

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

OVERVIEW OF THE INFORMATION TECHNOLOGY MARKET IN UKRAINE

Інформаційні технології є одними з найдинамічніших і найважливіших складових сучасної економіки України, та відіграють одну із головних ролей її розвитку, що формує необхідність розроблення нових стратегій цифрового розвитку держави. ІТ безпосередньо впливають на економічний потенціал України, конкурентоспроможність бізнесу, розвиток цифрових послуг та секторів, що базуються на інформаційних системах.

Інформаційні технології - це сукупність методів, процесів і способів використання обчислювальної техніки та систем зв'язку, що здійснюють інформаційні процеси створення, збору, передачі, пошуку, оброблення та поширення інформації.